

Szerbia

Általános jellemzők:

Terület:

Népesség:

Népsűrűség:

Lakosság etnikai összetétele:

Vallások:

Történelem:

- a szovjet berendezkedésű Jugoszlávia az 1991-95-ös polgárháborúban „hullott szét”. 1992-ben hirdették ki az új Jugoszlávia Szövetségi Köztársaságot (Montenegró, Szerbia, és annak két autonóm területe - Vajdaság és Koszovó). Célja a szerbek egyesítése
- a polgárháborúnak a Nato csapatok 1999. évi koszovói beavatkozása vetett véget, amikor a légierők tönkretették az ipari üzemeket és lerombolták a dunai hídakat
- 2001-ben letartóztatták a jugoszláv állam elnökét, majd emberiség elkövetett bűn-cselekmény vádjával a Hági Nemzetközi Törvényszék elé állították
- 2003. februárjában hirdették ki a „Szerbia és Montenegró” elnevezésű köztársaságot, ezzel megszűnt a Jugoszlávia államelnevezés
- 2006-ban pedig Montenegró elszakadt Szerbiától

Gazdaság:

- az ország a természeti erőforrásokban gazdag területeket örökölte
- közgazdaságilag 3 fő részre osztható, amik önálló társadalomföldrajzi régióknak tekinthetők (Vajdaság, Ó-Szerbia, Koszovó). A következők alapján különíthetők el:
 - történelmi múlt
 - gazdasági fejlettség
 - természeti kép
 - lakosság etnikai összetétele

Ó-Szerbia:

- az állam történelmi magva, 1912-ig török uralom alatt állt
- a Száva-Duna vonalától D-re terül el
- É-D-i tengelyét a Morava völgye alkotja, ezeket a sík területeket a kisparaszti mezőgazdaság hasznosítja
- híresek szilvafaligetei, aszalt gyümölcs és márkás szeszes ital készül terméséből
- nagy részét ércekben gazdag hegysek borítják, erdőkben fakitermelés, a legelőkön állattenyésztés jellemző
- a Száva völgyének lejtőin lignitet bányásznak
- Szerbia NY-i részén a Dinaridák belső vonulata (tagja az alacsony, dombsági jellegű Šumadija és az ólom- és cinkércbányászatáról híres Kopaonik-hg.), K-i részén pedig a Balkanidák húzódik (tagja a Moravától K-re található Szerb-érchg., ami rézércbányászatáról ismert – **Bor, Majdaupék**)
- apró falvak, tanyák
- a domb- és hegyvidékek az agrár-túlnépesedés jeleit mutatják, ezért **Belgrád** felé irányuló elvándorlás alakult ki
- Ó-Szerbia lakosságának 87%-a szerb, a legerősebb etnikai kisebbség a muzulmánok, akik Novi

- Pazar környékén élnek
- az ország fővárosa **Belgrád**, a Šumadija É-i peremén, a Duna és Száva találkozásánál fekszik. Központi funkcióval rendelkezik, jelentős ipara az országos átlag felét adja
- **Kragujavec** a Šumadija D-i részének központja, régen szilvát feldolgozó szeszfőzdéjéről, újabban hadiparáról ismert. 50-es években épült Zastava-művek átvette a FIAT licensét és önálló gépkocsitípusokat fejlesztett ki
- **Niš** gazdasági és kulturális központ, elektromos gépeket és berendezéseket gyártó üzem található itt. Az ország fejletlenségéhez képest jelentős közlekedési útvonalak találkozásánál fekszik

Vajdaság:

- 1946 óta autonóm tartomány széles jogkörrel felruházva, 1989-ben felszámolták
- Duna-Száva vonaltól É-ra terül el a magyar Alföld folytatásaként
- 3 tájegységre tagolódik:
 - Bácska (Duna–Tisza köze)
 - Bánát v. Bánság (Tiszától K-re)
 - Szerémség (Duna-Száva által közrezárt terület)
- a síksági területek nagy részét lösztakaró fedi, amelyen termékeny csernozjom talaj alakult ki
- Szerémség és Bánát területén szigethegyek emelkednek ki (Fruška Gora, Verseci-hg.)
- a Vajdaság Szerbia éléstára, jelentős agrárvidék, sok kollektív nagyüzemi gazdaság létesült, magas színvonalú a búza- és kukoricatermesztés, fejlett az állattenyésztés, szinte minden megterem itt: cukorrépa, repce, napraforgó, kender, komló, szőlő, gyümölcs
- a Fruška Gora lejtőin jelentős borvidék alakult ki
- Vajdaság településhálózata már a XVIII. században kialakult. Települések többsége szabályos sakktábla alaprajzú óriásfalvak és kisvárosok, kisebb része pedig aprófalvak és tanyákkal határolt mezővárosok. Az óriásfalvak a török hódoltság miatt jöttek létre védekezés céljából.
- a lakosság etnikai összetétele a mai napig is tartó migrációs folyamatok eredménye
- 1945-48-as években németeket hurcoltak el és telepítettek ki, ami a lakosság 20%-át jelentette. Helyükre horvátországi, bosznia-hercegovinai szerb és Crna Gora-i telepeseket toboroztak. Így a szerbek abszolút többségbe kerültek. ('91-ben 57%)
- a magyarok aránya 1880 és 1948 között 25%, azóta erős fogyatkozás mutatkozik. Oka: nyelvi beolvadás, vegyes házasság, alacsony születési arányszám, természetes fogyás, külföldi munkavállalás.
- a magyar települések a Tisza jobb partján a **Horgos-Bácstopolya-Bácsföldvár** háromszögben található (Bácska)
- elszerbenedés figyelhető meg, Bánátban kevesebb és Szerémségben még kevesebb magyar él
- a 90-es években 242 ezer boszniai és horvátországi szerb menekült érkezett a Vajdaságra
- 2002-ben 14% volt a magyarok aránya, a szerbeké pedig 65%
- az 50-es években elkerülte a Vajdaságot az iparosítási hullám. Számos üzemet áttelepítettek Ó-Szerbiába katonai célból, mégis meghaladja az országos átlagot a tartomány fejlettsége
- a városokban élelmiszeripar (malom, cukorgyár, húsfeldolgozók, konzervgyárak) és mezőgazdasági gépgyártás
- **Új-Vidék** (Novi Sad) a legnépesebb, kulturális központ
- **Szabadkán** él a legtöbb magyar (40 ezer fő)
- **Nagybecskerek:** fejlett élelmiszeripar és textilipar
- **Pancsova:** kőolajfeldolgozó (a Dunán és az Adriai-vezetéken érkező nyersolajat dolgozzák fel)

Koszovó:

- 1963 óta autonóm tartomány, de 1989-ben felszámolták
- székhelye **Priština**

- Kopaonik-hegységben ólom- és cinkércbányászat
- a Koszovói- és a Metohijai-medencében található termőterületei
- hegyi pásztorkodás és fakitermelés
- az ország legszegényebb és legelmaradottabb vidéke. A 60-as években zajló infrastruktúra- és iparfejlesztések sem segítettek rajta
- nagy a munkanélküliek aránya
- az EU-tól kapott segély és a külföldön dolgozó vendégmunkásoktól származó jövedelem tartja működésben a gazdaságot
- szerbek kiszorulása és elvándorlása jellemzi, az albánok aránya 90%, akiknek egyre nagyobb az elszakadási törekvései
- etnikai tisztogatást vittek véghez ellenük, amely világszerte felháborodást keltett
- '99-ben a Nato is beleavatkozott, légitámadást mért rá. Végül a koszovói háborút a Nato nyerte meg, így a tartomány ENSZ igazgatás alá került és a 2007. évi rendezési terv már a teljes függetlenség megadását irányozta elő